

Розділ 2

Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. Міжнародне право. Господарське право, господарсько-процесуальне право

Алгоритм кодифікації законодавства з питань інтелектуальної власності

С.Г. Гордієнко
доктор юридичних наук,
доцент,
професор кафедри
адміністративного,
фінансового та
господарського права,
ФСП НТУУ «КПІ»

У статті розглядається, що захист пріоритетної інформації та її похідної – інтелектуальної власності шляхом кодифікації відповідного законодавства визначається пріоритетним завданням в Україні.

В статье рассматривается, что защита приоритетной информации и ее производной – интеллектуальной собственности путем кодификации соответствующего законодательства определяется приоритетной задачей в Украине.

In article is considered that the protection of priority information and its derivative, intellectual property by way of codification of the relevant legislation is determined by the priority task for Ukraine.

Ключові слова: інформація, об'єкти інтелектуальної власності, творчість.

Постановка проблеми

У сучасних умовах захист економіки України та її складових – наукового, науково-технічного та оборонно-промислового комплексу є одним із відповідальних і пріоритетних завдань держави. Без його ефективного вирішення можлива втрата технологічної незалежності України, витоку перспективних технологій, основою створення яких є людський інтелект, що продукує нові знання та породжує влас-

ника цих знань; втрата міжнародних і національного ринків технологій; перетворення держави на сировинний додаток і територію для розміщення найбільш енергоємних та екологічно небезпечних виробництв.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

У зв'язку з цим питання захисту пріоритетної інформації та її похідної – інтелектуальної власності, розвитку та функціо-

нування вітчизняної системи захисту останніх у науково-промисловому комплексі; контролю за використанням матеріальних і нематеріальних активів держави у сфері науки та інноваційній діяльності, створених за рахунок державних коштів тощо, набули надзвичайної ваги. Визнання керівництвом держави пріоритетності вирішення цих питань спеціальними силами та засобами сприяло визнанню їх важливості та визначає шляхи цілеспрямованої діяльності й удосконалення нормативно-правового регулювання зазначених відносин. Підтвердження останнього знаходимо в роботі В.С. Качана «Планетарний спрут»: «За підрахунками економіста С.Ю. Глазьева понад 100 млрд. доларів коштувала Росії відплив умів за кордон» [14, с. 214].

Не вирішені раніше частини загальної проблеми

У 1992 р. газета «Деловой мир» опублікувала захоплені вигукки президента американської брокерської компанії «Сайєнтифік дайменшнз» Чарльза Геймера: «Доступ до російських технологій – це величезні можливості для промисловості США. Ми можемо зробити великі гроші! Таких можливостей ніколи не було раніше і, можливо, не буде в майбутньому. Це подібно відкриттю Атлантиди!».

Степашин С., знаходячись на посаді директор Федеральної служби безпеки Росії, в листі № 151/9-17434 від 26 серпня 1994 повідомляв: «Захід придбав у Росії настільки великий обсяг нових технологій, що НАТО заснувало для їх вивчення та систематизації спеціальну програму» [14].

Формулювання цілей статті

Загальновідомо, що для створення нових знань необхідно володіти інформацією певного характеру. А логіка виникнення, існування та пізнання інформації дає змогу стверджувати, що завжди існує інформація як певна характеристика матерії та енергії, яка в результаті специфічної розумової людської діяльності з її пізнання перетворюється у відповідні відомості, що

завдяки діяльності з їх вивчення стають знаннями, які в майбутньому можуть бути інтелектуальним продуктом і лише потім інтелектуальною власністю (далі – ІВ) та створити її право, спрямоване на регулювання правовідносин у сфері ІВ [1]. Отже, для вдосконалення захисних характеристик системи ІВ необхідно вдосконалювати чинне законодавство. Цьому повинна передувати копітка робота з визначення системи об'єктів інтелектуальної власності, до аналізу якої приєднується й автор.

Виклад основного матеріалу дослідження

Різні проблеми ІВ, у тому числі й систематизації її об'єктів, їх правового закріплення та регулювання, побудови схем захисту ІВ від її несанкціонованого використання на тлі сучасних змін у політико-правовому просторі досліджуються такими авторами, як О.М. Козирев, І.В. Бернадська [2, 25], А.П. Сергєєв [3], С.А. Чернишова [4], В.М. Лопатін [5], О.А. Підпригора, О.О. Підпригора [6; 7], В. Гойло [8], О.Д. Святоцький, С.О. Довгий, В.С. Дроб'язко, В.О. Жаров, В.М. Литвин, В.О. Зайчук [9;10], Р.Б. Шишка [11] та інші.

У чинному законодавстві та теоретичних здобутках є велика кількість пояснень і міркувань стосовно складових інтелектуальної власності, але єдиної думки не існує. Це пояснюється певною невідповідністю між теоретичними узагальненнями авторів і теорією класифікації об'єктів навколишнього світу (у нашому випадку – рід, вид, форма та об'єкт інтелектуальної власності), застосування ними пріоритетів міжнародного та іноземного законодавства, що базується на прагматичному, а не теоретичному рівні знань. Це яскраво демонструє у своїй роботі О. Ротару, який лише на прикладі комп'ютерних програм показує складність класифікації останніх [12].

Виходячи з аналізу робіт зазначених вище авторів, інтелектуальна власність ними трактується як – визначені законом права, що є результатом інтелектуальної діяльності в промисловій, науковій, літе-

ратурний і художній сферах. Традиційно інтелектуальна власність поділяється на промислову власність і авторське право, що на наш погляд не враховує складності досліджуваного явища.

У зв'язку з цим слід нагадати, що право інтелектуальної власності базується на загальних положеннях теорії права взагалі, філософського розуміння інтелекту – розуму та здатності його до творчої діяльності й суто економічної категорії «власність». Адже власність – це будь-яка матеріальна чи нематеріальна субстанція (річ), що належить юридичній чи фізичній особі; творчість – це здатність до цілеспрямованої розумової діяльності з певним новим результатом; а право ІВ – це права на результати творчої діяльності. Тому, вважаємо недоцільним будувати будь-які теоретичні конструкції змішуючи чи отожднюючи ці поняття. Прикладом останнього слугує наступне.

Деякі автори вважають, що інтелектуальна власність містить дві основні сфери прав: промислову власність, що переважно охоплює винаходи і товарні знаки, та авторське право – відповідно літературні, музичні, художні та аудіовізуальні твори. На їхню думку, об'єкти інтелектуальної власності (далі – ОІВ) – це більш універсальне поняття, порівняно з поняттям, визначеним у Конвенції при створенні ВОІВ, і яке повинно вживатися для позначення прав на результати інтелектуальної (творчої) діяльності в галузі літератури та мистецтва, науки і техніки, а також в інших галузях творчості; засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів або послуг; захист проти несумлінної конкуренції [2].

Так, А.П. Сергєєв вважає, що структура ОІВ і законодавства із захисту цих прав має досить умовний характер. Визначення інтелектуальної власності в Конвенції 1967 р. змусило деяких юристів сприймати поданий у ній перелік прав як вичерпний, інші переконані, що він не є таким у частині прав і об'єктів. Крім необхідності чіткого визначення інтелектуальної власності, виникають інші правові проблеми

стосовно: змісту права інтелектуальної власності; кола власників цих прав; захисту прав власників; законодавчого закріплення прав інтелектуальної власності. Для розуміння змісту права інтелектуальної власності важливо відзначити, що кожен творець має виняткове право на створений результат інтелектуальної діяльності [3].

Сучасне російське законодавство об'єкти інтелектуальної власності поділяє на п'ять частин: авторське право й охорона суміжних прав; патентне право; законодавство про засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг; законодавство про нетрадиційні об'єкти ІВ (наукові відкриття, рацпропозиції, ноу-хау); законодавство про захист проти несумлінної конкуренції [5].

Науковці О.А. Підпригора та О.О. Підпригора творчість та інтелектуальну діяльність умовно поділяють на два основні види: духовну та науково-технічну творчість. Однак автори також виокремлюють ще одну групу об'єктів інтелектуальної власності – засоби індивідуалізації учасників цивільного обігу товарів і послуг [7]. Зазначаємо, що спочатку йдеться про види, а далі – про групу.

У подальшому автори класифікують коло об'єктів інтелектуальної власності, яке становлять три основні групи: перша – це результати наукової, літературної та художньої творчості, що охороняються авторським правом і суміжними правами; друга – результати науково-технічної творчості, що охороняються патентним правом або правом промислової власності; третю групу становлять засоби індивідуалізації учасників цивільного обігу, товарів і послуг, прирівняні до результатів інтелектуальної діяльності [6]. Однак виникає питання щодо наявності авторства в науково-технічній творчості, адже там також існує автор як творець.

Тому дещо некоректним, на нашу думку, є переконання вказаних науковців стосовно класифікації права ІВ. Останні вважають, що залежно від характеру інтелектуальної діяльності право власності на

результати інтелектуальної, творчої діяльності визначається трьома видами:

1. Якщо результатом творчої діяльності є твори науки, літератури, мистецтва, то вони охороняються авторським правом, до якого долучаються так звані суміжні права (права виконавців, розробників фонограм та організацій мовлення).

2. Результати науково-технічної творчості становлять групу об'єктів права промислової власності.

3. Позначення та найменування, завдяки яким розрізняються учасники цивільного обороту, товари та послуги становлять третю групу прав інтелектуальної власності.

У такому разі виникає питання щодо ознак, за якими вони відрізняють результати наукової ІВ та результати науково-технічної власності. У подальшому автори зазначають, що існує певна невідповідність двох зазначених нижче видів прав інтелектуальної власності та пропонують називати їх як «право промислової власності», приєднавши до неї також результати науково-технічної творчості, що можуть бути використані у виробничій діяльності людей.

На їхню думку, твори науки, літератури та мистецтва як група об'єктів права інтелектуальної власності своєї назви не мають. Ці об'єкти визнаються такими, що охороняються авторським правом і суміжними правами. У спеціальній літературі цю групу називають іноді літературною власністю [7]. Тобто автори у своїх міркуваннях допускають ряд умовностей.

Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ) під поняттям «інтелектуальна власність» розуміє промислову власність, що переважно охоплює винаходи, товарні знаки та промислові зразки; і авторське право, яке стосується літературних, музичних, художніх, фотографічних і аудіовізуальних творів. Такі дефініції також не додають ясності у вирішення проблеми.

Цікавими є судження В. Гойло щодо існування «інтелектуального капіталу». У одній зі своїх робіт він погоджується з

думкою інших авторів: «...матеріального сутністю інтелектуального капіталу є неречове, але реальне *творче надбання* окремої людини, колективів і всього суспільства. Соціальною ж суттю тут є характер володіння, розпорядження і користування цими надбаннями» [8].

Деякі автори повторно підтверджують уже розглянуті точки зору, наголошуючи, що творчість притаманна будь-якій діяльності людини і за цілеспрямованістю умовно поділяється на два основні види: духовну та науково-технічну. Однак тут, як і в роботі О.А. Підпригори та О.О. Підпригори, спочатку класифікація творчості подається за видами, які в подальшому перетворюються чомусь у групи та навпаки, і їх стає більше, ніж видів [10]. На жаль, і ці автори помиляються.

На думку С.О. Довгого, В.О. Жарова, В.О. Зайчука та інших, інтелектуальна власність представлена трьома самостійними інститутами, що утворюють відповідно авторське право та суміжні права, право на об'єкти промислової власності та право на нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності. Вони стверджують, що названі складові – авторське право і суміжні права, а також промислова власність не вичерпують собою всього змісту поняття «інтелектуальна власність». Крім традиційних об'єктів, що охороняються авторським правом і суміжними правами, а також правом промислової власності, правової охорони потребують інші результати інтелектуальної діяльності (наприклад, сорти рослин, топографії інтегральних мікросхем, комерційна таємниця (секрети виробництва, зокрема ноу-хау) тощо), які вважаються нетрадиційними об'єктами інтелектуальної власності, оскільки вони є, як правило, також результатами творчої діяльності людини [10]. Очевидним є натяк на те, що коли існує промислова власність, то повинна існувати й сільськогосподарська.

Викладене демонструє як схожість, так і певні розбіжності в позиціях різних груп авторів (С.О. Довгий, В.С. Дроб'язко, В.О. Жаров) щодо класифікації інтелекту-

альної власності. Додамо також, що всі автори визнають необхідність структуризації інтелектуальної власності та її правового регулювання, оскільки в принципі висловлюють одні й ті ж думки, лише з певними розбіжностями [9].

«Об'єкти, визнані творами науки, літератури і мистецтва, а також винаходами, корисними моделями чи промисловими зразками, не вичерпують усього різноманіття результатів інтелектуальної діяльності. Поряд з ними є чимало об'єктів прав інтелектуальної власності, які створюються зусиллями людей, становлять цінність для суспільства і мають захищатися правом. До цих об'єктів українське законодавство відносить сорти рослин, топографії інтегральних мікросхем, комерційну таємницю та деякі інші результати інтелектуальної діяльності. При цьому певні об'єкти прав інтелектуальної власності, зокрема наукові відкриття і раціоналізаторські пропозиції, є специфічними для нашого законодавства, позаяк у багатьох країнах світу вони не виокремлюються. Інші ж об'єкти прав інтелектуальної власності (наприклад, сорти рослин, комерційна таємниця, топографії інтегральних мікросхем) підлягають спеціальній правовій охороні в більшості розвинутих країн.

Незважаючи на це, і перший, і другий вид результатів інтелектуальної діяльності можна віднести до самостійного інституту прав інтелектуальної власності, а саме – прав на нетрадиційні результати інтелектуальної діяльності» [10].

Тобто, словосполучення «інтелектуальна власність» за своєю суттю є досить абстрактним, однак вживається в низці міжнародних конвенцій, у законодавстві, науковій літературі та практиці багатьох країн для позначення сукупності виняткових прав на результати інтелектуальної та, передусім, творчої діяльності, а також на прирівняні до них за правовим режимом засоби індивідуалізації юридичних осіб, продукцію, роботи та послуги.

Про це йдеться в роботі Р.Б. Шишки, який стверджує, що консервативність міжнародного законодавства у сфері ін-

телектуальної власності стримує розвиток більш прогресивних теоретичних моделей права інтелектуальної власності. Інтеграційні процеси й уніфікація законодавства на основі міжнародного законодавства не дає можливості перевірити нові концепції на практиці. Доводиться сподіватися, що з часом буде проведено ревізію положень цього законодавства на основі більш прогресивних теоретичних конструкцій [11]. На наш погляд, вказаним автор обґрунтовує необхідність систематизації чинного законодавства в цій галузі права.

Таким чином, наведений аналіз свідчить про недосконалість систематизації ІВ та її правового регулювання і дає підстави припустити, що і в чинному законодавстві проблема класифікації об'єктів інтелектуальної власності та їх правового регулювання тощо за сферами діяльності держави досить актуальна. Вважаємо, що принцип прагматизму, закладений у чинне законодавство, певним чином виправданий, адже в міжнародних конвенціях з питань регулювання права інтелектуальної власності перевага надається конкретним правам на художні та літературні твори, винаходи тощо, а саме визначення «інтелектуальна власність» розкривається через перелік об'єктів ІВ.

Тому, на нашу думку, використання вказаного принципу в законодавстві України не сприяло визначенню та розумінню системи об'єктів, суб'єктів та їх прав відносно ІВ. Це результат неконкретності ст. 54 Конституції України, яка лише включає дефініцію «різними видами інтелектуальної діяльності», що не розшифровується.

Наша точка зору стосовно недосконалості законодавства України про інтелектуальну власність підтверджується О.А. Підпригорою та О.О. Підпригорою. Остання полягає в суперечностях між законами України «Про власність» [16], «Про авторське право і суміжні права» [17], «Про охорону прав на сорти рослин» [18], «Про племінну справу у тваринництві» [19], «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» [20] тощо.

Це також яскраво демонструється по-

рівнянням статей 176 та 177 Кримінального кодексу України [21]; ст. 51-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення [22]; ст. 155 Цивільного процесуального кодексу України [23]. Однак вказані правові акти лише певним чином стосуються питань ІВ.

Найбільш детально класифікація об'єктів ІВ та їх правовий статус визначені Цивільним кодексом України та Законом України «Про авторське право і суміжні права». Однак порівняння цих актів викликає питання їхньої узгодженості між собою.

Так, Цивільний кодекс України до об'єктів права інтелектуальної власності відносить: літературні та художні твори; комп'ютерні програми; компіляції даних (бази даних); виконання; фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення; наукові відкриття; винаходи, корисні моделі, промислові зразки; компонування (топографії) інтегральних мікросхем; раціоналізаторські пропозиції; сорти рослин, породи тварин; комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення; комерційні таємниці. У подальшому кодекс структурує об'єкти дещо інакше: 1) літературні та художні твори; 2) комп'ютерні програми; 3) компіляції даних (бази даних), якщо вони за доббором або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності; 4) інші твори, що в подальшому деталізуються.

Кодекс також визначає об'єктами суміжних прав виконання; фонограми; відеограми; програми (передачі) організацій мовлення; відкриття, винахід, корисну модель, промисловий зразок, раціоналізаторську пропозицію, сорт рослин, породи тварин; комерційні (фірмові) найменування, торговельну марку (знаки для товарів і послуг), географічне зазначення; комерційну таємницю.

Закон України «Про авторське право і суміжні права» охороняє особисті немайнові права і майнові права авторів та їх правонаступників, пов'язані зі створенням

і використанням творів науки, літератури та мистецтва – авторське право; і права виконавців, виробників фонограм і відеограм та організацій мовлення – суміжні права. Об'єктами авторського права визначаються твори в галузі науки, літератури та мистецтва (за текстом статей деталізуються), далі закон об'єктами суміжних прав, незалежно від призначення, змісту, оцінки, способу та форми вираження, визнає: а) виконання літературних, драматичних, музичних, музично-драматичних, хореографічних, фольклорних та інших творів; б) фонограми, відеограми; в) передачі (програми) організацій мовлення.

Для регулювання питань ІВ також існує низка досить специфічних законів.

Наведене нами фрагментарно законодавство України стосовно інтелектуальної власності по суті є інкорпоративним – об'єднаним у збірники чи зібрання, розташованим у певному порядку без зміни змісту. Однак, без приведення його до стану узгодженості за змістом – кодифікації [13, с. 139-140; 26, с. 690-691; 27, с. 174; 28, с. 119, 173], позбутися суттєвих непорозумінь у ході його реалізації неможливо.

Зазначене вище дає підстави викласти свої міркування стосовно окремих вад наукового стану та законодавчої практики з упорядкування системи об'єктів інтелектуальної власності. Наша точка зору базується на розумінні ІВ як системи об'єктів ІВ, а не сукупності.

З огляду на визначення понять «рід», «вид», «форма», «об'єкт», «об'єкт права», «інститут правовий», «обсяг» і «зміст» тощо та загальну методологію пізнання, місце в її структурі системного методу, керуючись загальнонауковими правилами утворення понять і категорій, пропонуємо власну систему класифікації інтелектуальної власності. На її основі зможемо в подальшому визначити систему її правового регулювання.

Відповідно до схеми отримання інтелектуального продукту: середовище, що оточує людину, наповнене інформацією, яка опрацьовується людиною, наділеною

розумом (інтелектом). Сприйняття конкретної інформації людиною перетворює її у відомості (пізнана інформація). Творче осмислення відомостей зумовлює народження нового знання, інформації – нова інформація чи нове знання повинно народжуватися в духовній сфері, науковій, науково-виробничій (технічній) і/або нетрадиційній. До цього слід додати, що духовні надбання можуть бути класифіковані як загальнолюдські, так і дитячої творчості зокрема; наукові узагальнення можуть здійснюватися як суто теоретичного характеру, так і прикладного; технічні досягнення можуть мати загальнолюдський, загальнодержавний тощо рівні. Отже, інтелектуальна творчість як родове явище, а не як визначення, поділяється на такі види:

- духовна творчість (мистецтво);
- наукова творчість (загальнонаукові розробки, наукові розробки прикладного характеру на рівні науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт – НДДКР);
- науково-виробнича творчість (пов'язана з промисловістю, сільським господарством, іншими виробничими сферами людської діяльності на рівні налагодження випуску експериментальних партій наукоємної продукції);
- нетрадиційна сфера творчості (суміжні права, засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів або послуг, захист проти несумлінної конкуренції тощо).

Виходячи з того, що будь-яке надбання людства, у тому числі й віднесене до творчого, має свого конкретного автора – суб'єкт творчого результату, породжує право автора на цей результат, тому завжди існує авторське право в усіх проявах (родах, видах, формах тощо) творчості, з якої виникає право володіння творчим доробком, його виконанням чи втіленням і використанням. Кожен вид інтелектуальної власності, до речі, як і форма, виражаються її змістом і поділяються на конкретні об'єкти права інтелектуальної власності, створюють правовий інститут.

Право автора в духовній, науковій, технічній і нетрадиційній творчості виступає як родо-, видо- та формоутворююче. Кожен рід і вид має свою форму, яка має певний зміст, що має відповідний обсяг. Під об'єктами права власності розуміємо конкретні форми класифікації ІВ, які можуть класифікуватися в конкретні правові інститути.

Таким чином, право автора – авторське право та інші права (суміжні) є родовим (основою основ) для всіх видів і форм інтелектуальної творчості, що породжує інтелектуальну власність, яка виступає як родове поняття, що є похідним від іншого, але більш загального родового поняття – власності.

Керуючись положеннями статей 2 і 3 Закону України «Про власність» [16], за формою належності доцільно ділити інтелектуальну власність на приватну та державну, адже колективна власність може бути як приватною, так і державною. Відповідно до цього види інтелектуальної творчості, а отже, і власності існують у певних формах, основу яких становлять конкретні об'єкти інтелектуальної власності.

На думку автора, види ІВ (духовна, наукова, науково-виробнича, інша (нетрадиційна) поділяються за формою на приватну та державну, які можуть народжуватися в політичній, економічній, соціальній, військовій, екологічній, науково-технологічній, інформаційній та інших сферах діяльності держави, як це трактує Закон України «Про основи національної безпеки» [24].

Як альтернативну можна розглядати видову класифікацію ІВ за сукупністю галузей і сфер економіки країни, взаємопов'язаних суспільним розподілом праці, що включає галузі матеріального виробництва та невиробничої сфери (народне господарство): промисловість, сільське господарство тощо. У подальшому виникне потреба визначитися з галузями промисловості (електроенергетика, паливна галузь, машинобудування, хімічна, нафтохімічна, легка промисловість тощо) сільського господарства тощо. Однак вка-

заний шлях вважаємо безперспективним.

Отже, за основу приймаємо першу точку зору та спробуємо застосувати її методологічний потенціал.

На нашу думку, наукова творчість, якою займається певний суб'єкт наукової діяльності та виробляє конкретний інтелектуальний продукт, має власника в царині науки, потім трансформується в наукову ІВ у економічній галузі, що включає конкретні об'єкти інтелектуальної власності та може перетворитися у право інтелектуальної власності.

Тому, з огляду на викладене, класифікація загальних об'єктів інтелектуальної власності та їх права, на нашу думку, підлягає переглядові за запропонованою схемою. Загальні об'єкти інтелектуальної власності в духовній (мистецькій) сфері поділяються на: літературні та художні твори; результати виконавської діяльності артистів, режисерів, диригентів тощо; фонограми та програми ефірного мовлення; права виробників фонограм на їхні фонограми і права організацій ефірного мовлення на їхні радіо- і телевізійні програми; здобутки звукозапису та запису зображення; передача радіо- і телевізійних сигналів. Загальні об'єкти інтелектуальної власності в науковій сфері (загальнонаукові розробки, наукові розробки прикладного характеру на рівні науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт) поділяються на: наукові відкриття; винаходи, фундаментальні письмові твори наукового, науково-прикладного та науково-технічного характеру.

Загальні об'єкти інтелектуальної власності в науково-виробничій сфері (промисловість і сільське господарство, інші виробничі сфери людської діяльності на рівні не вище налагодження випуску ек-

периментальних партій наукоємної продукції) поділяються на: відкриття, винаходи, корисні моделі, промислові зразки, товарні знаки, селекційні досягнення (сорти рослин і породи тварин); програми для ЕОМ, бази даних і топології інтегральних мікросхем; раціоналізаторські пропозиції; компіляції даних (бази даних); промислові креслення; ноу-хау; твори архітектури, містобудування та садово-паркового мистецтва.

Загальні об'єкти інтелектуальної власності в нетрадиційній сфері поділяються на: суміжні права, засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів або послуг, захист проти несумлінної конкуренції тощо.

Отже, для вибору основи класифікації права інтелектуальної власності ми оперуємо такими категоріями, як «право авторства», «виключне право», «майнові права», «право володіння, користування чи розпорядження певною інтелектуальною власністю», «особисті немайнові права», «права виконавців, виробників ІВ та їх правонаступників». Однак вважаємо, що найбільш вдалою є класифікація від об'єктів ІВ.

Висновки

Таким чином, запропонована нами на початку статті гіпотеза стосовно систематизації та впорядкування (кодифікації) чинного законодавства підтверджує свою життєздатність. А відпрацьована на відповідному науковому рівні система класифікації ІВ призведе до неминучої кодифікації чинного законодавства і, як наслідок – структуризації завдань державних органів з її захисту в Україні шляхом упорядкування розпорядчих документів із вказаних питань.

Список використаних джерел

1. Гордієнко С.Г. Співвідношення базових термінів у сфері контррозвідального захисту інтелектуальної власності / С.Г. Гордієнко // Науковий вісник Національної академії СБ України. – К., 2004. – № 20. – 230 с. – С. 96-104.
2. Козырев А.Н. Оценка интеллектуальной собственности. – М., 1997. – С. 13-58.
3. Сергеев А.П. Право интеллектуальной собственности в Российской Федерации : Учебник / А.П. Сергеев. – М. : Проспект : ТОО «Теис», 1996. – 703 с.
4. Чернышева С.А. Формирование правовой доктрины об интеллектуальной собственности

в условиях становления рыночных отношений в России / С.А. Чернышева // Интеллектуальная собственность : современные правовые проблемы : проблемно-тематический сборник / Отв. ред. С.А. Чернышева ; ИНИОН РАН, ИГП РАН. – М., 1998. – С. 8-31.

5. *Лопатин В.Н.* Информационная безопасность России : Человек. Общество. Государство / В.Н. Лопатин / Санкт-Петербургский университет МВД России. – С.-Пб., Фонд «Университет», 2000. – 428 с.

6. *Підпригора О.А., Підпригора О.О.* Право інтелектуальної власності України / О.А. Підпригора, О.О. Підпригора // Навчальний посібник для студентів юридичних вузів і факультетів університетів. – К., Віддруковано на АТ «Київська книжкова фабрика». 1998. – 348 с.

7. *Підпригора О.А., Підпригора О.О.* Право інтелектуальної власності України : Навч. посібник для студентів юрид. вузів і фак. ун-тів / О.А. Підпригора, О.О. Підпригора. – К., Юрінком Інтер, 1998. – 336 с.

8. *Гойло В.* Интеллектуальный капитал / В. Гойло // МЭиМО. – 1998. – № 11. – С. 68-77.

9. Інтелектуальна власність в Україні : правові засади та практика. Наук.-практ. вид. : У 4-х т. / За заг. ред. О.Д. Святоцького. – Т. 1: Право інтелектуальної власності / С.О. Довгий, В.С. Дроб'язко, В.О. Жаров та ін.; За ред. В.М. Литвина, С.О. Довгого. – К., Ін Юре, 1999. – 500 с.

10. Охорона інтелектуальної власності в Україні / С.О. Довгий, В.О. Жаров, В.О. Зайчук та ін. – К., Форум, 2002. – 319 с.

11. *Шишка Р.Б.* Охорона права інтелектуальної власності : авторсько-правовий аспект : Монографія / Р.Б. Шишка. – Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. – 368 с.

12. *Ротару О.* Компьютерная программа как объект авторского права / О. Ротару // Закон и жизнь. – 2004. – № 11. – С. 40-44.

13. Юридична енциклопедія : В 6 т. / Редкол. : Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К., Укр. енциклопедія, 2001. Т. 3: К.-М. – 2001. – 792 с.

14. *Качан В.С.* Планетарный спрут / В.С. Качан. – К., 2004. – 214 с.

15. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.

16. Закон України «Про власність» від 7 лютого 1991 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 20. – Ст. 249. – Втратив чинність.

17. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 13. – Ст. 64.

18. Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» від 21 квітня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 21. – Ст. 218.

19. Закон України «Про племінну справу у тваринництві» від 15 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 2. – Ст. 7.

20. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 15 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – Ст. 32.

21. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25. – Ст. 131.

22. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – № 51. – Ст. 1122.

23. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40. – 1530 с. – Ст. 492.

24. Закон України «Про основи національної безпеки України» від 19 червня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 351.

25. *Бернадська І.В.* Роль інтелектуальної власності у трансформаційній політиці держави // Стратегічна панорама. – К., 2002. – № 2. – С. 139-148.

26. Юридична енциклопедія : В 6 т. / Редкол. : Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К., Укр. енциклопедія, 1998. Т. 2: Д.-Й. – 1999. – 744 с.

27. Загальна теорія держави і права : Навч. посіб. / А.М. Колодій, В.В. Копейчиков, С.Л. Лисенков та інші; За ред. В.В. Копейчикова. – Стер. вид. – Юрінком Інтер, 2000. – 320 с.

28. *Румянцев О.Г., Додонов В.Н.* Юридический энциклопедический словарь. – М., ИНФРА-М, 1997. – 384 с.